

Eldre arbeidstakere

I gjeldende lov- og avtaleverk er det en del bestemmelser som kommer til anvendelse der arbeidstakeren passerer en bestemt alder. KA vil i dette rundskrivet minne om og presisere en del lover og regler som vedrører særskilt arbeidsgivere som har tilsatt eldre arbeidstakere. Dette rundskrivet erstatter rundskriv 5/98 om samme tema.

Aldersgrense og pensjonsalder

Den alminnelige aldersgrensen etter arbeidsmiljøloven (§ 15-7 (4)) og tjenestepensjonsordningen, er 70 år. Aldersgrense er den alder hvor arbeidstaker senest må fratruke, mens pensjonsalder (67 år) angir den alder hvor arbeidstaker har rett til å fratruke med alderspensjon, men ingen plikt. For enkelte stillinger gjelder særaldersgrense, dvs. aldersgrense som avviker fra det normale grunnet stillingens innhold. F.eks. stillingskode 5149 Renholder har aldersgrense 65 år. Arbeidstakere med særaldersgrense under 67 år, og som ikke har opptjent fulle pensjonsrettigheter, kan fortsette i stilling til fylte 67 år dersom vedkommende ønsker det, jf. HTA kapittel 2, pkt. 2.4.

Oppsigelsesfrister

Hovedtariffavtalen (HTA) fastsetter i kapittel 1, § 3, pkt. 3.2.1 at det som hovedregel gjelder en gjensidig oppsigelsesfrist på 3 måneder regnet fra oppsigelsestidspunktet.

Dersom arbeidsgiveren går til oppsigelse av en arbeidstaker etter fylte 50 år, gjelder andre frister, jf. vilkårene i arbeidsmiljøloven § 15-3 (3). Blir arbeidstaker sagt opp etter minst 10 års sammenhengende tilsetning i samme virksomhet, skal oppsigelsesfristen være:

- minst 4 måneder etter fylte 50 år
- minst 5 måneder etter fylte 55 år
- minst 6 måneder etter fylte 60 år

Oppsigelsesfristene gjelder i disse tilfellene fra og med første dag i måneden etter at oppsigelsen fant sted. Arbeidstaker kan på sin side likevel si opp arbeidsavtalen med en oppsigelsesfrist på 3 måneder.

«Pensjonistlønn»

Det er fastsatt at Statens pensjonister engasjeres på pensjonistvilkår for arbeid i Staten. Dette gjelder ikke i KA-området. Pensjonister som tar arbeid som vikarer eller i fast stilling, skal ha lønn som ordinært fastsatt for vedkommende stilling i henhold til Hovedtariffavtalen kapittel 3, 4 eller 5, jf. også kapittel 1, § 12.5.

Arbeidstakere over 67 år som tilsettes i midlertidig eller fast arbeid, skal følge de samme reglene for innmelding i pensjonsordning som gjelder for de under pensjonsalder, jf. HTA kapittel 2 og vedlegg 2: Vedtekter for TPO.

Lønnsøkninger før fratredelse med pensjon

Det er lønnsnivået ved oppnådd pensjonsalder som danner grunnlaget for pensjonsberegningen. Lønnsforhøyelse som skyldes lønnsregulering ved lokale forhandlinger etter HTA kapittel 3, pkt. 3.4.1 og kapittel 5, pkt. 5.2 skal i sin helhet inngå i pensjonsberegningen. Økning av pensjonsgrunnlaget som følge av lønnsforhøyelse etter andre forhandlingsbestemmelser i HTA de siste 2 år før fratreden med alderspensjon, sees bort fra ved pensjonsberegningen med mindre lønnsforhøyelsen skyldes automatisk virkende lønnsregulering ved sentrale og lokale oppgjør. (HTA kapittel 2, pkt 2.3.2.)

Ferieloven – 6. ferieuke

Arbeidstakere som fyller 60 år innen 1. september i ferieåret skal gis 6 virkedager (en uke) ferie i tillegg til ordinær ferie i henhold til ferieloven § 5 nr.2. Arbeidstakeren bestemmer selv når ekstraferien skal tas ut, med mindre annet er avtalt. Ekstraferien kan tas samlet eller med en eller flere dager om gangen. Arbeidstakeren plikter å gi arbeidsgiver minst 2 ukers varsel før avvikling av ekstraferie, jf. ferieloven § 6 (2).

Oppsigelse ved oppnådd pensjonsalder eller aldersgrense

Etter at en arbeidstaker er fylt 66 år, men ikke senere enn seks måneder før pensjonsalderen inntreffer, kan arbeidsgiveren skriftlig forespørre om arbeidstakeren ønsker å fratrukke sin stilling ved pensjonsalder. Forespørselen må besvares skriftlig senest tre måneder før arbeidstakeren når pensjonsalderen. Arbeidstakeren risikerer å miste oppsigelsesvernet dersom han/hun oversitter fristen og arbeidsgiveren har gjort oppmerksom på fristen i sin skriftlige forespørsel.

Oppsigelse med fratredelse før fylte 70 år som alene skyldes at arbeidstakeren har nådd pensjonsalderen etter folketrygden,

skal ikke anses å ha saklig grunn, jf. arbeidsmiljøloven § 15-7 (4).

Ved oppnådd aldersgrense (70 år) forutsettes det at arbeidstakeren fratrukker uten oppsigelse. KA anbefaler at arbeidsgiver tar opp fratredelsen med arbeidstakeren i god tid før aldersgrensen blir nådd.

Ytelser etter HTA kapittel 1, §§ 10 og 11

Det er ikke tatt noen forbehold i HTA kapittel 1 om at forsikringsordningene i §§ 10 og 11 ikke gjelder for eldre arbeidstakere. Det betyr at disse rettighetene fortsatt gjelder for arbeidstakere som arbeider ut over aldersgrensen.

Arbeidsgivere må sørge for at de har dekning gjennom forsikringsavtaler for de tariffregulerte forsikringsforpliktelser som de har etter HTA kapittel 1 §§ 10 og 11.

Sykepenger og alderspensjon

Folketrygden yter ikke sykepenger til arbeidstakere som mottar hel alderspensjon. Trygdede som har gradert alderspensjon og deltidsarbeid, har rett til sykepenger inntil 90 dager, jf. folketrygdloven § 8-51.

Frank Grimstad
adm. dir.